

## Z NOVÉ ČESKÉ POEZIE

Před nedávnem dostala se mi do rukou útlá knížka pozoruhodných českých veršů — Kartografie, která vyšla ve zcela neznámém vydavatelství Alfa ve Vídni 1986. Autorem je Stanislav Komárek. Zaujme už při prvním letmém čtení. Po řadě básnických pokusů, kterými se v posledních letech prezentovala česká exilová poezie, působí verše Stanislava Komárka osobitě. V této lyrice shledávám nepřerušenou kontinuitu české poezie té linie, která vede zhruba od Bohuslava Reynka (vzpomenu zde Reynkových básní, vyznačujících se kouzelnou prostotou slova), současně však neuvěřitelně bohatou metaforikou, kterou později nazýval básník Josef Palivec v souvislosti s verši Františka Halase metaforitis, přes poezii Františka Halase, který dobře znal jak Reynkovy básně, tak jeho výtečné překlady rakouského pozdního symbolisty Georga Trakla; k básníkům existenciálně-spirituálního ladění, především tedy k Ivanu Blatnému (v této souvislosti lze jmenovat ještě několik básníků, kteří do české literatury vstoupili — tak jako Blatný — v letech 1939/40, jmenovitě Orten, Mikulášek, Skácel, a také Diviš). Zastavím se však u Ivana Blatného. Otevřeli-li jeho poslední sbírku Stará bydliště (Sixty-Eight Publ., Toronto 1979), najdu v ní celou sérii půvabných básní, které jsou vlastně reminiscencemi na místa, která Blatný navštívil (Viedeň, Lichtenštejnsko, Colombe-sur-Seine, Holandsko). Název sbírky Stanislava Komárka Kartografie, dává již sám o sobě tušit, jaké motivy budou převládat. Jsou to — „básně z cest“. Jednotlivé básně se jmenují prostě: Jardin des plantes, Lourdes, Toledo, Kahlenberg. A zde se už přímo vnučuje srovnání s Blatným. Čtuli jeho „Rýn“ a Komárkovu básně „Lourdes“, cítím vnitřní spojitost i atmosféru, vycházející z blízkého duchovního klimatu.

Stanislav Komárek, Lourdes

*U vchodů do jeskyň je klid  
nespí, to se jen zrcadlila  
v kapičkách vody po dešti  
na stoncích slézu barvy lila  
Pani s podivným úsměvem  
trochu modrá a trochu bílá  
dala poslední instrukce  
a beze slov se vytratila  
Přepadlá, drobná Bernadette  
mizí, a místo ní tu zbyla  
látka přes řeku Gave d'Pau  
s lišejníkem a skoro shnilá*

Ivan Blatný: Rýn

*Dnes před patnácti léty jsme přešli Rýn  
Apollinaire  
oh saisons oh châteaux  
zanechávajice za sebou zlatým lišejníkem  
obrostlé  
rýnské brady  
kde zámecké pani krmí hluby*

Tato spřízněnost se jeví tím pozoruhodnější, že se v básních Blatného i Komárka promítá také do souvislostí a vztahů obecnějších, nadčasových, které jsou vyjádřeny specifickými formami; u Blatného jistou svéráznou variantou imaginativní poezie, pro kterou bylo v třicátých letech raženo označení „magický realismus“; u Komárka krystalicky čistým a kultivovaným veršem, oproštěným od jakékoliv vyumělkovanosti a „originality“, jak je tomu v dnešní poezii běžné, a zároveň jemnou metaforikou. Nutno také poznamenat, že Komárek tvoří výhradně veršem vázaným. Zastavme se však ještě u dvou básní.

Stanislav Komárek: Kahlenberg

*Wienerwald žlutne a hnědne  
tiplíce podzimu spí  
na trávě kousek nad zemí  
je to tak nepřehledné  
Zákony ptáků a zákony lidí  
ustupování před smrtí  
připlíží se a rozdrtví  
a sotvakdo ji přitom vidí*

Ivan Blatný, Noc

*Posádka spí  
Osvobození zajatci mají manévry  
Když vyspravili roury u kamen v bombami  
poškozených domech  
nasadili si cylindry*

*Mrtví obyvatelé se usmáli  
Mrtví obyvatelé měli krásný sen*

Mezi těmito básněmi existuje jistá vnitřní souvislost (při srovnání několika dalších básní je tato souvislost ještě patrnější), především jde-li o vyjádření existenciálního pocitu, prostřednictvím sugestivní metaforiky. Tato poezie dává tušit tajemství lidské existence: života a smrti. Jsou to polotóny, útržky z našeho každodenního života. Ale nejvlastnější tóninou Komárkových veršů jsou jemná utkvění v čase, který jako by se zastavil, utkvění ve vzpomínce, v nostalgii, zachycování i těch nejvdědnějších, nejdrobnějších skutečností a zdánlivých nepatrností. Je potěšením číst tuto svébytnou poezii, která navazuje na linii básníků halasovského okruhu; rozvíjí ji způsobem novým a objevným.

Josef Vojvodík